

Beslut

efter kvalitetsgranskning av skolor i kommuner
med låg utbildningsnivå vid Kyrkbacksskolan 7–
9 i Ljusnarsbergs kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd i 26 kap. 19–20 § skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning avseende med vilken kvalitet Kyrkbacksskolan 7–9 arbetar för att genom undervisning och studie- och yrkesvägledning stärka elevernas tillit till den egna förmågan, ge dem möjlighet till utveckling och en bred bild av möjliga studie- och yrkesval. Granskningen omfattar årkurserna 7–9 vid den aktuella skolan.

Skolinspektionen gör bedömningar i förhållande till de kvalitetskriterier som myndigheten satt upp inom det granskade området. Skolinspektionen bedömer verksamhetens kvalitet i tre nivåer, utifrån om kvalitetskriterierna uppfylls i hög utsträckning, i flera delar eller i låg utsträckning. Om en skola bedöms uppfylla kvalitetskriterierna i låg utsträckning eller i flera delar anger Skolinspektionen i normalfallet att utvecklingsarbeten behöver inledas och visar på vilka punkter. Skolinspektionen begär därefter en skriftlig redovisning av huvudmannen som visar vilka förbättringsåtgärder skolan vidtagit. Granskningens författningsstöd återfinns i bilaga 2.

Mer information om kvalitetsgranskningen finns på Skolinspektionens hemsida: [Skolor i kommuner med låg utbildningsnivå \(skolinspektionen.se\)](https://skolinspektionen.se).

Beslut:

Skolinspektionens bedömningar

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls vid Kyrkbacksskolan 7–9 i följande utsträckning:

Bedömningsområde 1: En undervisning som präglas av tillit till elevernas förmåga och stimulerar dem att utvecklas så långt som möjligt

Skolinspektionen bedömer att lärarna utformar en undervisning som *i flera delar* präglas av tillit till elevernas förmåga och stimulerar dem att utvecklas så långt som möjligt.

Bedömningsområde 2: Förutsättningar för en undervisning som förmedlar tillit till elevernas förmåga och ger dem möjlighet att utvecklas så långt som möjligt

Skolinspektionen bedömer att rektorn *i hög utsträckning* skapar förutsättningar för en undervisning som förmedlar tillit till elevernas förmåga och ger dem möjlighet att utvecklas så långt som möjligt.

Bedömningsområde 3: Inslag i undervisningen som syftar till att vidga elevernas perspektiv på möjliga studie- och yrkesval

Skolinspektionen bedömer att lärarna i *låg utsträckning* integrerar inslag i undervisningen som syftar till att vidga elevernas perspektiv på möjliga studie- och yrkesval.

Bedömningsområde 4: Förutsättningar för ett arbete som syftar till att vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval

Skolinspektionen bedömer att rektorn i *låg utsträckning* skapar förutsättningar för ett arbete som syftar till att vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval.

identifierade utvecklingsområden

Utvecklingsarbeten behöver inledas inom följande delar:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att ge eleverna kontinuerlig återkoppling som hjälper eleverna att förstå hur de ligger till just nu och hur de kan arbeta för att utvecklas ännu mer.
- Lärarna behöver utveckla arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen. I detta arbete behöver lärarna i högre utsträckning koppla samman skolämnena med vägledning. Lärarna behöver även utveckla arbetet med att visa på en variation av utbildningsvägar, yrken och branscher samt problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, social och kulturell bakgrund som kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval.
- Rektorn behöver tydligare förmedla till skolans personal att det är skolans uppdrag att vidga elevernas perspektiv och ge dem goda förutsättningar att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval. I detta arbete behöver rektorn se till att studie- och yrkesvägledningen verkar för att elevernas studie- och yrkesval inte begränsas av föreställningar om kön eller social eller kulturell bakgrund. Rektorn behöver även tydligare förmedla att lärarna ska integrera studie- och yrkesvägledningen i sina undervisningsämnen och försäkra sig om att de gör detta. Rektorn behöver ge personalen förutsättningar för detta arbete och även se till att studie- och yrkesvägledarens kompetens används som resurs för att stödja lärarna med att integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den **22 december 2023** redovisa till Skolinspektionen vilka förbättringsåtgärder som vidtagits utifrån de identifierade utvecklingsområdena och resultatet av dessa åtgärder. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.umea@skolinspektionen.se. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr SI 2022:583) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan redovisas Skolinspektionens bedömningar för respektive område.

Bedömningsområde 1: En undervisning som präglas av tillit till elevernas förmåga och stimulerar dem att utvecklas så långt som möjligt

Här bedöms i vilken utsträckning undervisningen präglas av tillit till elevernas förmåga och stimulerar dem att utvecklas så långt som möjligt. Skolinspektionen utgår i sin bedömning från följande kvalitetskriterier:

- Lärarna utformar undervisningen utifrån en hög tillit till elevernas förmåga att prestera. Lärarna utformar undervisningen så att alla elever, utifrån deras kunskapsmässiga nivåer, stimuleras och utmanas att nå så långt som möjligt. Vid behov samverkar lärarna och elevhälsan för att möta och stimulera eleverna utifrån deras kunskapsmässiga nivåer.
- Lärarna stärker elevernas tillit till den egna förmågan genom att ge dem uppmuntran och bekräftelse för sina ansträngningar. Lärarna ger kontinuerlig återkoppling till eleverna om hur de ligger till just nu och om hur de kan arbeta för att utvecklas ännu mer. Lärarna ser till att eleverna får uppleva att de gör framsteg och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärarna utformar en undervisning som i *flera delar* präglas av tillit till elevernas förmåga och stimulerar dem att utvecklas så långt som möjligt.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna utformar en undervisning som ger eleverna stimulans utifrån de olika kunskapsmässiga nivåer de befinner sig på. Lärarna utformar undervisningen utifrån en hög tillit till elevernas förmåga att prestera. Lärarnas förväntningar på eleverna påverkas inte heller av elevernas kön eller bakgrund. Av granskningen framgår vidare att lärarna i stort utformar en undervisning som ger eleverna stimulans utifrån de olika kunskapsmässiga nivåer de befinner sig på, samt att eleverna får lärarstöd för att de ska komma vidare i sitt

lärande. Lärarna samverkar vid behov med elevhälsan för att stimulera eleverna utifrån deras nivåer.

Granskningen visar vidare att lärarna till viss del ger eleverna uppmuntran och viss återkoppling i sitt lärande för att de ska utvecklas så långt som möjligt. Lärarna är i de flesta fall generösa med beröm som handlar om de framsteg som eleverna gjort och låter ibland eleverna få träning i att själva reflektera över och utvärdera sitt lärande och sina målsättningar. Alla lärare ger inte eleverna en återkoppling som hjälper dem att nå så långt som möjligt, men lärarna försäkrar sig om att eleverna förstår och använder den återkoppling de får.

Skolinspektionen har identifierat ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdet och rekommendation för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierade utvecklingsområden* nedan.

Motivering

Lärarna visar hög tillit till elevernas förmåga att prestera

Granskningen visar att lärarna i utformningen av undervisningen visar att de har höga förväntningar på eleverna. Intervjuade elever uppger att lärarna generellt har höga krav, är peppande och att det tydligt märks att de vill att det ska gå bra för eleverna i skolarbetet. Enligt eleverna smittar lärarnas engagemang av sig till dem. Eleverna uppger vidare att de upplever att lärarna har god insikt i elevernas ambitioner och kunskaper, och att lärarna utifrån detta anpassar lagom utmanande uppgifter till eleverna. Vidare beskriver eleverna och rektorn att lärarna uppmuntrar eleverna att testa nya arbetssätt. Någon lärare beskriver vid intervjun att denne försöker få eleverna att pröva nya sätt att lära genom att inte bara introducera ämnen som eleverna är intresserade av, utan även genom att introducera sådant som eleverna inte visat intresse för tidigare.

Granskningen visar vidare att lärarnas förväntningar inte påverkas av elevernas kön eller bakgrund. Några av de intervjuade eleverna säger att det inte spelar någon roll vilken bakgrund man har eller om man är inflyttad när det gäller vilka förväntningar lärarna ställer på dem. Enligt eleverna är lärarna positivt inställda och uppmuntrande till alla elever, oavsett elevernas bakgrund. Intervjuade lärare beskriver att de har höga förväntningar på alla elever och att de hjälps åt att påminna varandra om att utmana eleverna, oavsett elevernas tidigare prestationer. Skolans specialpedagog säger i intervju att lärarnas förväntningar är adekvata utifrån elevernas förmågor.

Lärarna utformar i stort en undervisning som möter och stimulerar eleverna utifrån deras kunskapsmässiga nivåer

Av granskningen framgår att lärarna arbetar för att utforma en undervisning som ger eleverna stimulans utifrån de olika kunskapsmässiga nivåer de befinner sig på.

Såväl eleverna som lärarna berättar att eleverna i de flesta ämnen arbetar med uppgifter med olika svårighetsgrad och med uppgifter utan begränsningar, det vill säga uppgifter som ger möjlighet till såväl breddning som fördjupning. Eleverna berättar exempelvis att de inom de naturorienterande ämnena ofta får resonera tillsammans om hur de tänker, baserat på olika typer av frågeställningar. Eleverna är överens om att de aldrig blir sysslösa i något ämne. Enligt eleverna har lärarna oftast planerat undervisningsmoment för hela lektionen. Om eleverna upplever att de är klara med sina uppgifter, blir de i första hand uppmanade att utveckla sina svar. Enligt eleverna har det dock hänt att de har fått arbeta med uppgifter som inte alltid kopplat till det aktuella ämnesområdet eller uppgifter i något annat ämne där de legat efter. Intervjuade lärare beskriver att de utformar undervisningen så att alla elever säkert ska förstå innehållet initialt och sedan blir uppgifterna i sig svårare allt eftersom, så att undervisningen blir mer komplex med tiden. Vidare säger lärarna att de är tydliga med eleverna hur de ska genomföra olika uppgifter och vilka mål som finns för undervisningen. Lärarna beskriver att de känner sina elever väl och vet vilka elever som ofta har behov av mer utmanande uppgifter. Lärarna fördelar även material med olika svårighetsnivåer till eleverna. Någon lärare beskriver att denne ofta tipsar elever som är intresserade om ytterligare litteratur som de kan läsa.

Granskningen visar vidare att eleverna får lärarstöd för att de ska komma vidare i sitt lärande. Såväl eleverna som lärarna berättar att lärarna ger eleverna stöd för att de ska komma vidare i sitt lärande, såväl i helklass som individuellt. Några elever berättar exempelvis att lärarna går runt i klassrummet och hjälper eleverna. Lärarna beskriver att de resonerar mycket tillsammans med eleverna om undervisningens innehåll. På det sättet ser läraren hur det går för eleverna och eleverna får fortlöpande stöd för att komma vidare med sina uppgifter. I vissa ämnen har eleverna undervisning i halvklass, vilket enligt lärarna innebär att de hinner individanpassa och stötta eleverna bättre. Vidare beskriver några lärare att det är en fördel att skolan har flera olika undervisningsmaterial, så att läraren kan ge olika undervisningsmaterial till olika elever utifrån deras behov, vilket ger lärarna bättre möjlighet att ge eleverna relevant lärarstöd. Enligt flera av de intervjuade lärarna är dock elevernas ibland bristande engagemang den största utmaningen. Lärarna försöker ändå lägga undervisningen på en nivå som utmanar och engagerar alla elever.

Granskningen visar även att lärarna vid behov samverkar med elevhälsan för att stimulera eleverna utifrån deras nivåer. Skolans specialpedagog och rektorn uppger att lärarna har ett gott samarbete med elevhälsan. Vad gäller elever som lärarna ser kan utmanas vidare, så sker det främst genom att specialpedagogen stöttar lärarna med praktiska tips. Ibland genomförs exempelvis observationer innan samtalen. Enligt specialpedagogen så följer lärarnas önskan om att kunna stimulera vissa elever vidare samma process som anmälan om eventuellt behov av särskilt stöd.

Lärarna ger oftast eleverna beröm och låter dem ibland träna på att själva reflektera över och utvärdera sitt lärande

Granskning visar att lärarna i de flesta fall är generösa med beröm som handlar om de framsteg som eleverna gjort. Det framkommer i intervju med eleverna att lärarna generellt ger eleverna beröm, även om det varierar mellan ämnen i vilken omfattning det sker. Eleverna nämner exempelvis att de ofta får beröm av lärarna som undervisar i ämnena matematik, samhällsorienterande och naturorienterande ämnen samt engelska. Eleverna berättar att det känns väldigt bra att få beröm och säger att de brukar få beröm både i grupp och enskilt. Eleverna berättar dock att någon lärare endast säger att eleverna har presterat det som förväntas av dem när de löst uppgifterna korrekt, utan att ge dem vidare beröm. Intervjuade lärare beskriver att de lägger mycket kraft på att uppmuntra eleverna, då det enligt lärarna är en nyckel till framgång. Enligt lärarna uppmuntrar de elever utifrån deras prestationer på olika uppgifter, men lika mycket utifrån deras ansträngningar. För vissa elever kan ansträngningarna handla om att de har med sig rätt saker till lektionen, för andra elever kan det handla om att de försöker något de tidigare inte gjort och för ytterligare några elever kan det handla om att de vågar svara på lärarens frågor.

Granskningen visar att lärarna i viss utsträckning låter eleverna få träning i att själva reflektera över och utvärdera sitt lärande och sina målsättningar. Lärarna och några av de intervjuade eleverna uppger att eleverna på klasstiden ibland får utvärdera sina insatser i stort i olika ämnen. De uppger även att de har arbetat med kamratåterkoppling i ämnet svenska. Lärarna berättar att eleverna brukar få utvärdera sina insatser med hjälp av checklistor och ge feedback till varandra i samband med muntliga framställningar. Skolans specialpedagog och elever beskriver vidare att vissa lärare brukar låta eleverna titta på tidigare elevarbeten, för att träna eleverna på att själva bedöma sina prestationer.

Alla lärare ger inte eleverna en återkoppling som hjälper dem att nå så långt som möjligt

Granskningen visar att lärarna i viss omfattning ger eleverna återkoppling i undervisningen. Eleverna uppger i intervju att lärarna ger dem återkoppling efter prov och inlämningar samt i samband med utvecklingssamtal. Eleverna får också skriftlig återkoppling på uppgifter i samtliga ämnen i skolans lärplattform. Om eleverna önskar ytterligare förklaringar så kan de få muntlig kompletterande återkoppling av lärare. Vissa elever får även återkoppling med exempelvis bildstöd. Några av de intervjuade lärarna i praktisk-estetiska ämnen uppger att de fokuserar på att ge eleverna löpande återkoppling på sitt arbete och att det är en förutsättning för att eleverna ska kunna komma vidare. Lärarna säger dock att eleverna ofta inte tar sig tid att läsa den information som finns i skolans digitala lärplattform innan de ställer muntliga frågor till läraren. I de fallen så hänvisas eleverna till att läsa informationen. Några av de intervjuade eleverna önskar att de

fick återkoppling oftare av vissa lärare. Lärarna säger att de oftare ger återkoppling till de elever som behöver detta än andra.

Granskningen visar vidare att alla elever inte får en återkoppling som innehåller information om hur de ligger till och hur de kan utvecklas ännu mer. Eleverna säger i intervju att vissa lärare ger dem en återkoppling som innehåller information om hur de kan göra för att komma vidare i sitt lärande och nå högre betyg. Eleverna nämner exempelvis att de får bra återkoppling i svenska, samhällsorienterande och naturorienterande ämnen samt i engelska. Några av de intervjuade eleverna önskar dock att de fick mer utförlig återkoppling i vissa andra ämnen. Några lärare beskriver att skolan arbetat kollegialt med att utveckla hur de ger återkoppling till eleverna. Lärarnas återkoppling ska nu innehålla information om vad eleven visat och vad som krävs för att eleven komma vidare framåt i sitt lärande. Skolans specialpedagog uppger att de flesta lärare är bra på att ge eleverna begriplig och framtätsyftande återkoppling, vilket specialpedagogen känner till från observationer i klassrummen.

Granskningen visar att lärarna följer upp om eleverna förstår och använder den återkoppling de får. Intervjuade elever beskriver att lärarna främst får information om eleverna förstått den återkoppling de fått på rätt sätt genom att observera hur eleverna arbetar vidare. Lärarna uppmanar dem även att fråga om de känner sig osäkra över vad läraren avser i sin återkoppling. Lärarna uppger att de både observerar eleverna och försäkrar sig om att eleven förstått återkopplingen i samband med de samtal som de för med eleverna. Samtalen sker antingen på särskilt avsatt tid, som exempelvis mentorstiden, eller spontant i samband med undervisningen. Lärare som undervisar i praktiskt-estetiska ämnen säger exempelvis att de ser om en eleven har förstått återkopplingen genom att observera hur eleven arbetar vidare med uppgiften. Lärare i teoretiska ämnen kan exempelvis låta eleverna göra om ett test för att se hur återkopplingen nått fram.

Bedömningsområde 2: Förutsättningar för en undervisning som förmedlar tillit till elevernas förmåga och ger dem möjlighet att utvecklas så långt som möjligt

Här bedöms i vilken utsträckning rektorn skapar förutsättningar för en undervisning som förmedlar tillit till elevernas förmåga och ger dem möjlighet att utvecklas så långt som möjligt. Skolinspektionen utgår i sin bedömning från följande kvalitetskriterier:

- Rektorn är väl insatt i hur skolans lokala kontext¹ kan prägla skolpersonalens, vårdnadshavarnas och elevernas förväntningar och inställning till skolarbete. Rektorn agerar vid behov för att förändra en låg förväntansbild. Rektorn försäkrar sig om att skolans personal förmedlar tillit till elevernas förmåga i syfte att stärka elevernas engagemang för skolarbetet.
- Rektorn ser till att det finns ett skolgemensamt utvecklingsarbete kring elevernas kunskapsutveckling. Efter uppföljningar av elevresultat och skolans arbetsprocesser vidtar rektor vid behov åtgärder för att alla elever ska ges möjlighet att nå så långt som möjligt. Rektorn förmedlar att det är skolans ansvar att se till att eleverna ges förutsättningar att utvecklas så långt som möjligt.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn i *hög utsträckning* skapar förutsättningar för en undervisning som förmedlar tillit till elevernas förmåga och ger dem möjlighet att utvecklas så långt som möjligt.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn verkar för att skapa engagemang för skolarbetet hos personal, vårdnadshavare och elever. Rektorn är insatt i hur skolans lokala kontext kan prägla skolpersonalens, vårdnadshavarnas och elevernas förväntningar och inställning till skolarbete. Vidare arbetar rektorn på flera sätt för att motverka en låg förväntansbild hos elever, vårdnadshavare och personal. Rektorn förmedlar till skolpersonalen att deras bemötande och förväntningar har betydelse för elevernas engagemang och inställning till skolarbetet, samt verkar för ett förtroendefullt samarbete mellan skolan och hemmen för att påverka vårdnadshavarnas inställning till skolarbete. Av granskningen framgår även att rektorn försäkrar sig om att lärarna utformar undervisningen så att alla elever upplever att lärarna tror på deras förmåga.

Granskningen visar vidare att rektorn i flera delar skapar förutsättningar för en undervisning som ger eleverna möjlighet att nå så långt som möjligt i sin kunskapsutveckling, genom att skapa ett skolgemensamt utvecklingsarbete kring elevernas kunskapsutveckling. Rektorn involverar till stor del lärarna och övrig personal i uppföljning och analys av elevernas kunskapsutveckling. Rektorn följer upp och gör sammanställningar över hur elevernas kunskapsresultat ser ut på klass- och skolnivå, men följer inte upp resultaten utifrån kön. Rektorn följer även upp centrala arbetsprocesser på skolan, samt elevernas synpunkter och upplevelser av undervisningen. Rektorn söker till stor del tillsammans med personalen förklaringar till kunskapsresultaten i faktorer som skolan kan påverka

¹ Det omgivande samhället.

och ser till att det som framkommer i analysen av elevernas kunskapsresultat, skolans arbetsprocesser och förutsättningar för elevernas lärande leder till reella utvecklingsåtgärder som gynnar elevernas kunskapsutveckling.

Utifrån ovanstående behöver rektorn tillsammans med personalen utveckla arbetet med att analysera elevernas kunskapsresultat och skolans arbetsprocesser för att närmare tar reda på vad som påverkar och orsakar skolans kunskapsresultat som underlag för att utveckla undervisningen.

Motivering

Rektorn känner till den lokala kontextens betydelse för inställningen till skolarbete

Skolinspektionens granskning visar att rektorn är insatt i hur skolans lokala kontext präglar skolpersonalens, vårdnadshavarnas och elevernas förväntningar och inställning till skolarbete. Av intervju med rektorn framgår att denne skapar sig en bild av de faktorer som påverkar skolpersonalens, vårdnadshavarnas och elevernas inställning till skolarbete genom samtal med bland andra personal, elever, vårdnadshavare och näringslivsföreträdare. Rektorn skaffar sig även information om hur den socioekonomiska sammansättningen, arbetsmarknaden och utbildningsutbudet ser ut i närområdet.

Granskningen visar vidare att rektorn är medveten om att det kan finnas en osäkerhet kring skola och utbildning hos vårdnadshavarna på orten utifrån de förutsättningar som råder. Rektorn uppger vid intervju att andelen hem där det finns sociala och ekonomiska utmaningar har ökat. Rektorn säger att vårdnadshavarna i dessa hem kan vara svåra att möta för en dialog om hur elevernas motivation och betyg skulle kunna höjas. Enligt rektorn är det oftast de elever med vårdnadshavare som har en högre utbildning som är mer motiverade till skolarbetet. Intervjuade lärare och företrädare för elevhälsan delar rektorns bild. Specialpedagogen säger att skolan ligger i ett brukssamhälle där det finns relativt stora arbetsgivare, vilket gör att eleverna inte riktigt ser nyttan med vidare studier.

Granskningen visar även att rektorn är uppmärksam på om det finns tecken på att personalen har låga förväntningar på eleverna och den lokala kontextens betydelse. Rektorn följer upp lärarnas förväntningar på eleverna genom bland annat samtal på arbetslagsmöten och genom medarbetarsamtal. Skolans rektor, specialpedagogen och intervjuade lärare uppger att lärarna har höga förväntningar på eleverna.

Granskningen visar vidare att rektorn är uppmärksam på om det i vissa grupperingar av elever finns tecken på att elevernas inställning och engagemang för skolarbetet påverkas negativt av en så kallad kamrateffekt. Rektorn beskriver vid intervju att det inte finns någon jargong på skolan bland eleverna som handlar om att eleverna skulle påverka varandra negativt vad gäller att skolan inte skulle

vara viktig, eller att det är enkelt att få ett jobb utan att studera vidare, men att inställningen till skolarbetet naturligtvis varierar mellan olika elevgrupper. Elevernas engagemang varierar, allt från de som är väldigt engagerade till de som har stora utmaningar. Elevernas engagemang samvarierar ofta med föräldrarnas utbildningsnivå. Intervjuade elever och lärare uppger också att intresset för skolan varierar mellan olika elever. Några lärare uppger att det är en ständig utmaning att upprätthålla de höga förväntningarna på eleverna, bland annat på grund av att vissa elever och vårdnadshavare uttrycker att det räcker med att eleven får ett E i betyg. Intresset för olika ämnen varierar också hos eleverna.

Rektorn motverkar en låg förväntansbild och försäkrar sig om att skolans personal förmedlar tillit till elevernas förmåga

Av granskningen framgår att rektorn förmedlar till skolpersonalen att deras bemötande och förväntningar har betydelse för elevernas engagemang och inställning till skolarbetet. Av intervju med rektorn framgår att rektorn och lärarna pratar om vilka förväntningar de har på eleverna bland annat vid skolans uppstarts- och studiedagar, som rektorn leder. Rektorn har även delegerat till skolans arbetslagsledare att arbeta med uppdraget under övriga delar av läsåret, bland annat i samband med skolans konferenstid två gånger i veckan. Inom kommunen finns ett gemensamt arbete avseende lärarnas förhållningssätt som syftar till att skapa ett gemensamt förhållningssätt gentemot eleverna. Skolans specialpedagog bekräftar att rektorn har initierat samtal om förväntningar inom ramen för detta utvecklingsarbete.

Av granskningen framgår vidare att rektorn verkar för ett förtroendefullt samarbete mellan skolan och hemmen för att påverka vårdnadshavarnas och elevernas inställning till skolarbete. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att skolan har genomfört breda insatser gentemot vårdnadshavare, som exempelvis öppet hus, för att vårdnadshavarna ska få se hur skolan arbetar. Vidare har rektorn tydliggjort att alla ämnen i skolan är viktiga för de vårdnadshavare som visat tveksamhet kring detta. Skolan har även särskilt bjudit in vårdnadshavare som varit avvaktande till skolan, där vårdnadshavarna ibland deltagit i skolans verksamhet under flera dagar i syfte att skapa en positiv bild av skolarbetet. Lärarna är även tydliga med att ge positiv feedback till vårdnadshavarna, likväl som till eleverna.

Av granskningen framgår vidare att rektorn verkar för att lärarna utformar undervisningen så att alla elever upplever att lärarna tror på deras förmåga. Av intervju med rektorn framgår att hen skaffat sig en bild av hur lärarnas undervisning ser ut och hur eleverna upplever denna. Rektorn följer upp hur lärarnas undervisning ser ut bland annat genom lektionsobservationer, via samtal med lärarna om undervisningen och via elevenkäter. Rektorn uppger att hen tydliggjort för lärarna att de förväntas ha höga förväntningar på eleverna och varför det är viktigt. Intervjuade elever uppger att lärarna generellt har höga krav, är peppande och att det tydligt märks att de vill att det ska gå bra för eleverna.

Intervjuade lärare beskriver att de har höga förväntningar på alla elever och att de hjälps åt att påminna varandra om att utmana eleverna, oavsett elevernas tidigare prestationer.

Rektorn ser i huvudsak till att det finns ett skolgemensamt utvecklingsarbete kring elevernas kunskapsutveckling

Skolinspektionens granskning visar att rektorn involverar lärarna och övrig personal i uppföljningar och analyser av elevernas kunskapsutveckling. Av intervju med rektorn och personalen framgår att lärarna i respektive arbetslag analyserar elevernas kunskapsresultat ämnesvis i anslutning till läsårsslut. Analyserna utgår från ett antal standardiserade frågor från skolledningen och, handlar bland annat om skälen till att resultaten ser ut som de gör, samt vad som kan göras framåt för att höja dessa. Lärarna deltar även i klasskonferenser under terminerna där de tillsammans med elevhälsans företrädare och mentorerna följer upp hur eleverna utvecklas kunskapsmässigt individuellt och klassvis i sina ämnen. Ämnesanalyserna lämnas till skolans rektor, medan analyserna vid klasskonferenserna leder fram till åtgärder på klass- eller individnivå. Enligt rektorn har ett övergripande resonemang om de samlade resultaten förts med personalen i samband med läsårsstart.

Rektorn följer i huvudsak upp elevnas kunskapsresultat och skolans arbetsprocesser

Av granskningen framgår att rektorn följer upp och gör sammanställningar över hur elevernas kunskapsresultat ser ut på klass- och skolnivå. Rektorn uppger att uppföljningen omfattar elevernas genomsnittliga meritvärde, andelen elever som når gymnasiebehörighet samt betygsresultat kopplat till respektive undervisande lärare. Rektorn uppger att kunskapsresultaten följs upp på klass- och skolnivå, samt över tid, men inte uppdelat per kön.

Av granskningen framgår även att rektorn följer upp vissa av skolans arbetsprocesser. Rektorn och lärarna uppger att de på olika sätt följer upp skolans arbete med att skapa motivation till skolarbetet hos elever, trygghet, studiero, närvaro, stöd till elever, stöd till obehöriga lärare, lärarnas undervisning bland annat vad gäller lärarnas förväntningar på eleverna samt bedömning och betygssättning. Rektorn nämner även att skolan tidigare identifierat arbetet med trygghet och studiero som prioriterat.

Granskningen visar vidare att rektorn efterfrågar elevernas synpunkter och upplevelser av undervisningen. Eleverna uppger att det finns både klassråd och elevråd på skolan som träffas regelbundet, samt att de även får ange hur de upplever undervisningen via skolans egna enkäter och vid utvecklingssamtal. Rektorn uppger att denne får information om elevernas upplevelser av undervisningen via de beskrivna kanalerna, samt att samtalen på elevrådet allt mer har kommit att omfatta undervisningsfrågor.

Det som framkommer i analyserna leder fram till reella utvecklingsåtgärder för att utveckla undervisningen

Granskningen visar vidare att rektorn i flera delar analyserar det som framkommer i uppföljningen. Rektorn säkerställer även att det som framkommer i analysen leder till reella utvecklingsåtgärder som gynnar undervisningen. Enligt rektorn är lärarnas analyser främst inriktade mot direkt löpande utveckling av undervisningen, medan rektorns analys leder till strategiska beslut och den sammanställning som skolan lämnar till huvudmannen. Enligt intervjuade lärare och rektorn så har skolan utifrån genomförda uppföljningar och analyser i arbetslagen bland annat identifierat att skolan behöver arbeta mer med elevernas motivation och elever som inte uppnår lägst betyget E. Rektorn uppger i intervju att undervisningens genomförande i stort behöver utvecklas, men att en mer strukturerad analys på skolnivå behöver göras där skolledning och personal tillsammans diskuterar och analyserar elevernas kunskapsresultat och skolans arbetsprocesser för att utveckla undervisningen. Skolinspektionen har även tagit del av Kyrkbacksskolans senaste dokumenterade kvalitetsarbete. Av dokumentationen framgår bland annat att skolan inlett satsningar på elever i behov av särskilt stöd och att skolan under föregående läsår arbetat med att utveckla undervisningen, bland annat genom kompensatoriska inslag. Vidare framgår att skolan arbetar för att öka elevernas närvaro, bland annat genom en tydligare åtgärdstrappa. Vidare har rektorn beslutat om satsningar gällande kompetensutveckling av personalen, utökad studiehandledning och långsiktigare tjänstefördelningar. I sammanställningen beskrivs avslutningsvis att satsningen på trygghet och studiero fallit mycket väl ut, men att skolan ska fortsätta arbetet och fokusera på bemötande och förhållningssätt.

Bedömningsområde 3: Inslag i undervisningen som syftar till att vidga elevernas perspektiv på möjliga studie- och yrkesval

Här bedöms i vilken utsträckning inslag som syftar till att vidga elevernas perspektiv på möjliga studie- och yrkesval integreras i undervisningen. Skolinspektionen utgår i sin bedömning från följande kvalitetskriterium:

- Lärarna förmedlar en positiv syn på skolarbete och betydelsen av skolarbete för elevernas framtida studie- och yrkesval. Lärarna integrerar studie- och yrkesvägledningen i undervisningen och bidrar därigenom till att synliggöra faktorer² som kan påverka studie- och yrkesval. Lärarna visar i undervisningen upp en bred vy av möjliga studie- och yrkesval.

² Såsom socioekonomisk bakgrund, kön och kulturell bakgrund.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att lärarna i *låg utsträckning* integrerar inslag i undervisningen som syftar till att vidga elevernas perspektiv på möjliga studie- och yrkesval.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna till viss del arbetar för att skapa en positiv syn på skolarbetet genom att framhålla betydelsen av skolarbete i relation till elevernas framtida studie- och yrkesval. Lärarna kopplar till viss del samman undervisningen i skolämnen med vägledning inför elevens framtida studie- och yrkesval. Lärarna problematiserar dock inte och visar på alternativ till traditionella föreställningar om kön, social och kulturell bakgrund som kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval. Vidare visar lärarna endast upp en begränsad vy av möjliga studie- och yrkesval. I några fall ger lärarna eleverna möjlighet att i undervisningen utveckla förmågan att göra medvetna och välinformerade val.

Skolinspektionen har identifierat ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdet och rekommendation för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierade utvecklingsområden* nedan.

Motivering

Lärarna arbetar till viss del för att skapa en positiv syn på skolarbete genom att framhålla betydelsen av skolarbete i relation till framtida studie- och yrkesval

Granskningen visar att lärarna till viss del kopplar samman undervisningen i skolämnen med vägledning inför elevernas framtida studie- och yrkesval, samt visar till viss del på skolarbetets betydelse för elevernas framtidsutsikter. Lärarna berättar att det kan vara svårt att motivera vissa ämnen, men att de ofta försöker motivera olika ämnen och moment för eleverna med att de är viktiga för elevernas allmänbildning. Det är exempelvis viktigt för eleverna att förstå hur naturen och samhället fungerar. Enligt lärarna har de dock inget sammanhållet arbete kring att koppla samman studie- och yrkesvägledning med skolämnen, utan sådant tas i stunden. Lärarna ger dock vid intervjuer några exempel på hur de arbetar för att ge eleverna möjlighet att i undervisningen utveckla en förståelse för hur kunskaper i det aktuella ämnet kan ha betydelse för deras framtida studie- och arbetsliv.

Läraren i samhällskunskap berättar att skolan har ett moment om arbetsmarknadskunskap, både i årskurs sju och nio. I samband med detta talar lärarna om vilka kunskaper som är viktiga att ha med sig ut i arbetslivet. Läraren som undervisar i naturorienterande ämnen säger att hen ofta talar med eleverna om forskningsfrågor i undervisningen och att de då kommer in på att eleverna kan bli forskare själva. Läraren som undervisar i svenska berättar att hen säger till eleverna när de arbetar med källkritik att det är kunskaper de kan ha nytta av även senare i livet. Någon lärare nämner även att de i undervisningen ibland kommer in på vilka yrken som kan kopplas till ett visst moment i undervisningen. Läraren säger att hen exempelvis nämner att läkare arbetar på ungdomsmottagningar när de i

klassen talar om sexualitet. Om lärarna känner till vad elevernas vårdnadshavare arbetar med så händer det även att någon lärare försöker koppla ämnet till detta, uppger lärarna. Eleverna berättar i intervju att läraren i matematik ibland talar om att ämnet kan behövas vid fortsatta studier och att de i samhällskunskapen har talat om vilka yrkesgrupper som finns i en domstol när de talat om lagar. Intervjuade elever uppger dock att de flesta lärarna inte förklarar hur kunskaper i olika ämnen kan ha betydelse för dem i framtiden, i studier eller arbeten, utan endast att de behöver kunskaperna inför kommande prov eller att de kan behöva vissa betyg för att få bra meritvärde. Lärarna uppger att de har många enskilda samtal med sina mentorselever om deras möjligheter till arbete och studier, särskilt de elever som inte har en realistisk uppfattning om detta. Lärarna uppger att de tycker att det fungerar bäst att ta samtalen om framtiden enskilt med eleverna. Då kan de vrida och vända på alternativ och möjligheter tillsammans, utan att andra elever hör. Det framkommer dock inga ytterligare tydliga exempel på när eleverna fått fundera över sina kommande studie- och yrkesval i samband med undervisningen.

Lärarna synliggör sällan faktorer som kan påverka elevernas studie- och yrkesval och visar endast upp en begränsad vy av möjliga studie- och yrkesval

Granskningen visar att lärarna inte problematiserar och visar på alternativ till traditionella föreställningar om kön samt social och kulturell bakgrund som kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval. Eleverna uppger att de inte kommer ihåg att de talat om vilka yrken män och kvinnor generellt arbetar inom, eller varför det är så. Eleverna uppger att de inte heller träffat eller läst om någon person som gjort yrkesval som bryter mot det som är traditionellt eller vanligt, eller att de tänkt på att det skulle kunna vara en fråga som de borde tala om under lektioner. Intervjuade lärare nämner att det finns vissa elevgrupper på skolan som saknar självförtroende vad gäller fortsatta studier efter gymnasiet, vilket ofta hänger ihop med elevernas socioekonomiska bakgrund. Många av eleverna med utländsk härkomst har däremot en mycket positiv syn på sina framtidsmöjligheter, vilket har smittat av sig på många andra elever. Några av de intervjuade eleverna uppger att det finns begränsningar, både praktiska och attitydmässiga, kring vad de vill studera eller arbeta med. Några av de intervjuade lärarna konstaterar att de känner till att uppdraget att vidga elevernas perspektiv ligger på lärarna, men att de inte vet när och hur de ska kunna göra detta i undervisningen.

Lärarna visar i låg utsträckning på en variation av utbildningsvägar, yrken och branscher. Läraren som undervisar i svenska berättar att eleverna får resonera om de kan tänka sig att arbeta med de yrken de mött på sin praktiska arbetslivsorientering (prao) i undervisningen i svenska. Eleverna berättar att de vid en presentation för klassen ska presentera vilken utbildning som krävs för de aktuella yrkena. Vidare uppger de intervjuade eleverna uppger att de fått träffa någon arbetslivsföreträdare i samband med undervisningen i samhällskunskap och

att någon gymnasieelev besökt dem vid en lektion och berättat om ett högskoleförberedande program.

Granskningen visar att lärarna i några fall ger eleverna möjlighet att i undervisningen utveckla förmågan att göra medvetna och välinformerade val. Intervjuade lärare beskriver att eleverna rent allmänt tränas på att leta information och vara källkritiska, vilket lärarna anser är viktigt. Lärarna uppger att de har många enskilda samtal med sina mentorselever om deras möjligheter till arbete och studier, särskilt de elever som lärarna anser inte har en realistisk uppfattning om detta. Lärarna uppger att de tycker att det fungerar bäst att ta samtalen om framtiden enskilt med eleverna. Då kan de vrida och vända på alternativ och möjligheter tillsammans, utan att andra elever hör. Lärarna och eleverna uppger även att eleverna brukar få resonera om sina upplevelser från prao i relation till elevernas framtid inom ramen för undervisningen i svenska.

Bedömningsområde 4: Förutsättningar för ett arbete som syftar till att vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval

Här bedöms i vilken utsträckning rektorn skapar förutsättningar för ett arbete som syftar till att vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval. Skolinspektionen utgår i sin bedömning från följande kvalitetskriterium:

- Rektorn förmedlar betydelsen av att elever får en bred bild av möjliga studie- och yrkesval, till såväl studie- och yrkesvägledaren som till lärarna. Rektorn ger förutsättningar för en vägledning som är integrerad i undervisningen och som vidgar elevers perspektiv.

Samlad bedömning

Skolinspektionen bedömer att rektorn i *låg utsträckning* skapar förutsättningar för ett arbete som syftar till att vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn till viss del förmedlar till skolans personal att det är skolans uppdrag att vidga elevernas perspektiv och ge dem goda förutsättningar att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Granskningen visar dock att rektorn inte ser till att studie- och yrkesvägledningen tydligt verkar för att elevernas studie- och yrkesval inte ska begränsas av föreställningar om kön eller av social eller kulturell bakgrund. Rektorn organiserar till viss del studie- och yrkesvägledningen så att eleverna får möjlighet att möta en variation av olika företrädare för arbetslivet och utbildningsväsendet.

Granskningen visar vidare att rektorn inte tydligt förmedlar att lärarna ska integrera studie- och yrkesvägledningen i sina undervisningsämnen eller försäkrar

sig om att lärarna gör detta. Rektorn ger lärarna och studie- och yrkesvägledaren vissa förutsättningar att bedriva en integrerad studie- och yrkesvägledning. Rektorn ser dock i låg utsträckning till att studie- och yrkesvägledarens kompetens används som resurs för lärarna i arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen.

Skolinspektionen har identifierat ett utvecklingsområde inom bedömningsområdet. Motiveringen till utvecklingsområdet och rekommendation för fortsatt arbete redogörs för under rubriken *Identifierade utvecklingsområden* nedan.

Motivering

Rektorn förmedlar i viss utsträckning betydelsen av att eleverna får en bred bild av möjliga studie- och yrkesval

Granskningen visar att rektorn till viss del förmedlar till skolans personal att det är skolans uppdrag att vidga elevernas perspektiv och ge dem goda förutsättningar att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Rektorn uppger att studie- och yrkesvägledningen på skolan har begränsats, bland annat på grund av att studie- och yrkesvägledaren gått ned i tjänstgöring. Rektorn uppger att hen ofta förmedlar till lärarna att de behöver bedriva undervisningen så att elevernas kunskaper svarar upp mot de krav som de senare kommer att möta på gymnasiet. Detta tydliggör rektorn bland annat i samband med arbetslagsmöten. Några av de intervjuade lärarna uppger att skolans studie- och yrkesvägledare även i samband med dessa möten påminner dem om att de ska arbeta med vägledning inom ramen för undervisningen, men att det arbetet inte är planerat och att de inte vet när och hur de ska göra detta. Rektorn har även delegerat delar av arbetet kring prao till lärarna i svenska och samhällsorienterande ämnen.

Granskningen visar vidare att rektorn inte ser till att skolans studie- och yrkesvägledning tydligt verkar för att elevernas studie- och yrkesval inte ska begränsas av föreställningar om kön eller av social eller kulturell bakgrund. Enligt rektorn så har hen inte initierat några insatser inom detta område. Det framkommer inte heller några exempel på insatser som lärarna gör för att elevernas studie- och yrkesval inte ska begränsas av föreställningar om kön eller av social eller kulturell bakgrund.

Granskningen visar även att rektorn till viss del organiserar studie- och yrkesvägledningen så att eleverna får möjlighet att möta en variation av olika företrädare för arbetslivet och utbildningsväsendet. Av elevintervjuerna framgår att eleverna har fått information om olika gymnasieskolor inför gymnasievalet via en mässa och besök på gymnasiet. Eleverna har även fått träffa någon arbetslivsföreträdare i samband med undervisningen. En lärare uppger att hen besökt ett universitet tillsammans med ett antal elever, i syfte att visa på vilka möjligheter som finns vad gäller vidare studier. Studie- och yrkesvägledaren ska

tillsammans med eleverna i årskurs 8 besöka Örebro universitet inom kort, för att eleverna ska få se campus och få en kort introduktion, enligt några av de intervjuade lärarna. Rektorn arbetar även tillsammans med en företagsgrupp med målet att arrangera en mässa under hösten, eventuellt tillsammans med ett antal gymnasieskolor. Rektorn har tillsammans med kommunens näringslivschef tagit kontakt med näringslivet.

Rektorn ger vissa förutsättningar för en integrerad studie- och yrkesvägledning i undervisningen

Granskningen visar att rektorn inte tydligt förmedlar att lärarna ska integrera studie- och yrkesvägledningen i sina undervisningsämnen eller försäkrar sig om att lärarna gör detta. Av intervju med rektorn och lärarna framgår att rektorn inte specifikt förmedlat direkt till lärarna att de förväntas arbeta med vägledning i sin ämnesundervisning. Intervjuade lärare uppger att de på skolan inte direkt för någon dialog kring hur lärarna kan arbeta med studie- och yrkesvägledning i undervisningen.

Granskningen visar vidare att rektorn ger lärarna och studie- och yrkesvägledaren vissa förutsättningar att bedriva en integrerad studie- och yrkesvägledning. Intervjuade lärare uppger att de på skolan inte direkt för någon dialog kring hur lärarna kan arbeta med studie- och yrkesvägledning i undervisningen. Studie- och yrkesvägledaren deltar vid arbetsplats- och arbetslagsmöten, men frågan om hur lärarna rent praktiskt kan integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen berörs inte då, enligt rektorn. Enligt lärarna sker samarbetet med studie- och yrkesvägledaren främst i samband med prao, vid mentorstiden då studie- och yrkesvägledaren besöker klasserna och inför antagningen till gymnasiet. Lärarna uppger vidare att det är svårt att planera in samverkan med studie- och yrkesvägledaren då hen periodvis är helt uppbokad med elevsamtal inför gymnasievalet. Rektorn bekräftar att studie- och yrkesvägledarens arbete av tidsskäl har behövt prioriteras till att främst fokusera på elevsamtal, planering av prao och överlämningar. Studie- och yrkesvägledaren beskriver att det är svårt att synliggöra för lärarna vilka möjligheter som finns vad gäller den integrerade vägledningen. Studie- och yrkesvägledaren uppger också att hen ibland upplever att lärarna reagerar negativt mot sådant som de uppfattar tar tid från ämnesundervisningen. Vägledaren efterlyser en tydligare styrning av arbetet från rektorn. Vidare framkommer att en del av skolans tidigare insatser vad gäller studie- och yrkesvägledning, exempelvis gymnasiemässor och besök av elever som tidigare gått på skolan som har fungerat som ambassadörer, har blivit vilande bland annat på grund av pandemin. Intervjuade lärare uppger att de har den kompetens de behöver för att svara på allmänna frågor från eleverna, om exempelvis kommande gymnasiestudier eller yrken. Lärarna säger att de kan få svar från studie- och yrkesvägledaren om det är något de själva inte kan svara på direkt. Rektorn uppger att hen följer upp lärarnas och studie- och yrkesvägledarens

kompetens i samband med medarbetarsamtalen och planerar kompetensutveckling utifrån det.

Granskningen visar att rektorn i låg utsträckning ser till att studie- och yrkesvägledarens kompetens används som resurs för lärarna i arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen. Rektorn uppger att studie- och yrkesvägledaren är kunnig och drivande i skolans arbete med studie- och yrkesvägledning och bidrar med informationsinsatser inför elevernas studieval. Studie- och yrkesvägledaren hör också av sig till lärarna med olika nyheter som berör studie- och yrkesvägledning. Enligt rektorn stödjer dock inte studie- och yrkesvägledaren lärarna i exempelvis planeringen av ämnesundervisningen.

Identifierade utvecklingsområden

Stimulera eleverna att utvecklas så långt som möjligt och stärka elevernas tillit till den egna förmågan

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom de områden som granskats bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att ge eleverna kontinuerlig återkoppling som hjälper eleverna att förstå hur de ligger till just nu och hur de kan arbeta för att utvecklas ännu mer.

Av granskningen framgår att lärarna ger eleverna viss återkoppling. Det framkommer dock att eleverna i vissa fall upplever att de får för lite återkoppling och att återkopplingen inte alltid innehåller information om hur de ligger till och hur de kan utvecklas ännu mer.

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling, för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.³

Av läroplanen framgår att läraren ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.⁴ Läraren ska ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven bland annat utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt

³ 1 kap. 4 § och 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

⁴ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.⁵

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna utvecklar arbetet med att ge eleverna kontinuerlig återkoppling för att stimulera dem att utvecklas så långt som möjligt. En sådan återkoppling behöver innehålla information om hur eleverna ligger till just nu och om hur de kan arbeta för att utvecklas ännu mer. En sådan återkoppling kan exempelvis beskriva elevernas styrkor och utvecklingsbehov i relation till specifika mål eller uppgifter.

För detta utvecklingsområde kan Skolverkets stödmaterial *Att planera, bedöma och ge återkoppling. Stöd för undervisning*⁶ vara värdefullt att använda.

Vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval

I syfte att ytterligare höja verksamhetens kvalitet inom de områden som granskats bedömer Skolinspektionen att utvecklingsarbeten behöver inledas inom följande:

- Lärarna behöver utveckla arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen. I detta arbete behöver lärarna i högre utsträckning koppla samman skolämnen med vägledning. Lärarna behöver även utveckla arbetet med att visa på en variation av utbildningsvägar, yrken och branscher samt problematisera och visa på alternativ till traditionella föreställningar om kön, social och kulturell bakgrund som kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval.
- Rektorn behöver tydligare förmedla till skolans personal att det är skolans uppdrag att vidga elevernas perspektiv och ge dem goda förutsättningar att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval. I detta arbete behöver rektorn se till att studie- och yrkesvägledningen verkar för att elevernas studie- och yrkesval inte begränsas av föreställningar om kön eller social eller kulturell bakgrund. Rektorn behöver även tydligare förmedla att lärarna ska integrera studie- och yrkesvägledningen i sina undervisningsämnen och försäkra sig om att de gör detta. Rektorn behöver ge personalen förutsättningar för detta arbete och även se till att studie- och yrkesvägledarens kompetens används som resurs för att stödja lärarna med att integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen.

Skolinspektionens granskning visar att lärarna till viss del arbetar för att skapa en positiv syn på skolarbete genom att framhålla betydelsen av skolarbete i relation till framtida studie- och yrkesval. Lärarna kopplar till viss del samman undervisningen i skolämnen med vägledning inför elevens framtida studie- och

⁵ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

⁶ Skolverket (2020). *Att planera, bedöma och ge återkoppling Stöd för undervisning*. Publikationen finns att ladda ner som PDF från Skolverkets webbplats: skolverket.se/publikationer

yrikesval. Lärarna problematiserar dock inte och visar inte på alternativ till traditionella föreställningar om kön, social och kulturell bakgrund som kan begränsa elevernas framtida studie- och yrkesval. Lärarna visar endast upp en begränsad vy av möjliga studie- och yrkesval. I några fall ger lärarna eleverna möjlighet att i undervisningen utveckla förmågan att göra medvetna och välinformerade val.

Skolinspektionens granskning visar att rektorn till viss del förmedlar till skolans personal att det är skolans uppdrag att vidga elevernas perspektiv och ge dem goda förutsättningar att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval. Rektorn ser dock inte till att studie- och yrkesvägledningen tydligt verkar för att elevernas studie- och yrkesval inte ska begränsas av föreställningar om kön eller av social eller kulturell bakgrund. Rektorn ordnaiserar till viss del studie- och yrkesvägledningen så att eleverna får möjlighet att möta en variation av olika företrädare för arbetslivet och utbildningsväsendet. Granskningen visar vidare att rektorn inte tydligt förmedlar att lärarna ska integrera studie- och yrkesvägledningen i sina undervisningsämnen eller försäkrar sig om att lärarna gör detta. Rektorn ger dock lärarna och studie- och yrkesvägledaren vissa förutsättningar att bedriva en integrerad studie- och yrkesvägledning som bidrar till att vidga elevernas perspektiv. Rektorn ser dock i låg utsträckning till att studie- och yrkesvägledarens kompetens används som resurs för lärarna i arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen.

Enligt skollagen ska eleverna ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.⁷

Enligt läroplanen ska skolan ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.⁸ Skolans mål är att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden och har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder. Alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund. Läraren ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning. Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen samt vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.⁹ I Skolverkets kunskapsöversikt *Att välja för framtiden. Skolans stöd genom vägledning och lärande*¹⁰ framkommer att en

⁷ 2 kap. 29 § skollagen (2010:800).

⁸ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

⁹ Lgr22, avsnitt 2.6 Skolan och omvärlden.

¹⁰ Skolverket (2020). *Att välja för framtiden. Skolans stöd genom vägledning och lärande*.

framgångsrik studie- och yrkesvägledning innehåller såväl individuell som generell vägledning samt att den integreras i ordinarie undervisning.

Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav/förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt.¹¹ Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.¹² Läraren ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter, samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor.¹³

Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.¹⁴

Skolinspektionen rekommenderar att lärarna utvecklar arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledningen i ämnesundervisningen och därigenom bidra till att synliggöra faktorer som kan påverka elevernas studie- och yrkesval. Lärarna behöver ge eleverna bättre möjlighet att i undervisningen utveckla en förståelse för hur kunskaper i det aktuella ämnet kan ha betydelse för deras framtida studie- och arbetsliv samt belysa vilka olika yrkesgrupper som kan knytas till ämnet. Vidare behöver lärarna i undervisningen synliggöra hur olika uppfattningar om kön, social och kulturell bakgrund kan begränsa människors studie- och yrkesval, i syfte att vidga elevernas perspektiv.

Vidare rekommenderar Skolinspektionen att rektorn utvecklar arbetet med att förmedla till skolans personal att det är skolans uppdrag att vidga elevernas perspektiv och ge dem goda förutsättningar att kunna göra väl underbyggda studie- och yrkesval. I detta arbete behöver rektorn verka för att elevernas studie- och yrkesval inte begränsas av föreställningar om kön, kulturell och social bakgrund. Rektorn kan exempelvis utforma konkreta mål för arbetet med att motverka traditionella föreställningar som begränsar elevers studie- och yrkesval och verka för att skolans arbetslivskontakter bidrar till att utmana traditionella föreställningar om yrkesval kopplat till kön. Vidare behöver rektorn tydligare förmedla betydelsen av att lärarna integrerar studie- och

¹¹ Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

¹² Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

¹³ Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

¹⁴ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

yrkesvägledningen i sina undervisningsämnen och försäkra sig om att lärarna gör detta. Rektorn behöver ge lärarna och studie- och yrkesvägledaren ökade förutsättningar för detta arbete. Det kan handla om tydliga riktlinjer, kompetensutveckling vid behov, nödvändiga mötesforum eller en tydlig arbetsfördelning. Vidare behöver rektorn se till att studie- och yrkesvägledaren används som resurs för lärarna i arbetet med att integrera studie- och yrkesvägledning i undervisningen. Studie- och yrkesvägledaren kan stödja lärarna genom att sprida kunskap, initiera verksamhet, delta i planeringen av undervisningen och genomföra vissa undervisningsinslag tillsammans med lärarna. Rektorn kan med fördel även se till att lärarna utvecklar sin kompetens vad gäller studie- och yrkesvägledning, exempelvis vad gäller kunskaper om hur kön och social eller kulturell bakgrund kan påverka elevernas studie- och yrkesval, samt hur elevernas föreställningar om yrken och utbildningar kan utmanas.

Skolinspektionen vill i detta sammanhang påminna huvudmannen om att det är huvudmannens ansvar att se till att det finns tillgång till personal med sådan kompetens att elevernas behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses. Studie- och yrkesvägledaren ska vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.

För detta utvecklingsområde kan Skolverkets forskningsöversikt *Att välja för framtiden. Skolans stöd genom vägledning och lärande*¹⁵ och modulen Studie- och yrkesvägledning i undervisningen åk F-9, då särskilt *Del 4. Normkritiska perspektiv på studie- och yrkesvägledning i undervisningen*, vara värdefulla att använda.¹⁶

På Skolinspektionens vägnar,

Beslutet har fattats av Caroline Engskär, beslutsfattare.

Föredragande i ärendet har varit utredare Ulf Pantzare.

¹⁵ Skolverket (2020). *Att välja för framtiden. Skolans stöd genom vägledning och lärande*.

¹⁶ <https://larportalen.skolverket.se/#/modul/3d-skola-och-arbetsliv/Grundskola/931-studie-yrkesvagledning>

Bilaga 1: Bakgrundsuppgifter

Underlag för bedömning

Skolinspektionen har genomfört en tematisk kvalitetsgranskning av Kyrkbacksskolan 7–9 under vårterminen 2023. Vid intervjuerna har information om såväl styrkor som utvecklingsområden inom verksamheten inhämtats. Intervjuerna genomfördes av utredarna Ulf Pantzare och Britta Seeger.

Bedömningarna i detta beslut grundar sig på:

- Två gruppintervjuer med elever i årkurserna 8 och 9.
- Tre gruppintervjuer med lärare i årkurserna 7–9.
- En intervju med personal som har specialpedagogisk kompetens samt skolans studie- och yrkesvägledare.
- En intervju med skolans rektor.
- Dokumentstudier. Dels de dokument som begärts in från huvudmannen och skolan samt officiell statistik som finns att tillgå om den aktuella skolan.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens protokoll från intervjuerna för faktakontroll.

Fakta om granskad verksamhet

Kyrkbacksskolan 7–9 är en grundskola med årkurserna 7–9. Vid skolenheten finns det totalt 117 elever och 24 undervisande lärare, varav 18 av lärarna har lärarlegitimation. 9 lärare saknar behörighet i ett eller flera undervisningsämnen. Skolans specialpedagogiska kompetens utgörs av en specialpedagog som arbetar 60 procent av en heltidstjänst mot skolenheten. Specialpedagogen har en specialpedagogexamen. Skolans studie- och yrkesvägledare har en behörighetsgivande utbildning för studie- och yrkesvägledning och arbetar 40 procent av en heltidstjänst mot skolenheten.

Skolans ledning består av en rektor som arbetar heltid, en biträdande rektor som arbetar 50 procent av en heltidstjänst samt en verksamhetsutvecklare som arbetar 50 procent av en heltidstjänst. Skolan är organiserad i 3 arbetslag med var sin arbetslagsledare.

Områdesinformation saknas i Delmos segregationsbarometer framtagen 2021. Enligt Skolverkets officiella statistik var andelen elever med föräldrar som har eftergymnasial utbildning läsåret 2021/22 38 procent. Riksgenomsnitt läsåret 2021/22 var 62 procent. Enligt Statistikmyndigheten SCB är andelen invånare (i kommunen) i ålder 16-64 år som har eftergymnasial utbildning 17 procent. Genomsnittet i riket är 37 procent.

Elevernas genomsnittliga meritvärde på skolan läsåret 2021/22 var enligt Skolverkets offentliga statistik 190,9, vilket går att jämföra med riksgenomsnittet på 229,2. Det genomsnittliga meritvärdet utifrån kön läsåret 2021/22 var 198,6 för flickor och 183,3 för pojkar.

Bilaga 2: Författningsstöd

Skolinspektionens granskning ska avse den granskade verksamhetens kvalitet i förhållande till mål och andra riktlinjer (26 kap. 20 § skollagen). Nedan redovisas de mål och riktlinjer som är relevanta för den här granskningen.

Stimulera eleverna att utvecklas så långt som möjligt och stärka elevernas tillit till den egna förmågan

Skollagen

Av skollagen framgår att utbildningen inom skolväsendet ska främja alla barns och elevers utveckling och lärande samt en livslång lust att lära. Alla barn och elever ska ges den ledning och stimulans som de behöver i sitt lärande och sin personliga utveckling för att de utifrån sina egna förutsättningar ska kunna utvecklas så långt som möjligt enligt utbildningens mål. En strävan ska vara att uppväga skillnader i barnens och elevernas förutsättningar att tillgodogöra sig utbildningen.¹⁷

Läroplanen för grundskolan

Av läroplanen framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Den ska främja elevernas fortsatta lärande och kunskapsutveckling med utgångspunkt i elevernas bakgrund, tidigare erfarenheter, språk och kunskaper. Skolan har ett särskilt ansvar för de elever som av olika anledningar har svårigheter att nå målen för utbildningen.¹⁸ Även elever som lätt når de betygsriterier eller kriterier för bedömning av kunskaper som minst ska uppfyllas ska ges ledning och stimulans för att kunna nå längre i sin kunskapsutveckling.¹⁹ Undervisningen kan därför aldrig utformas lika för alla.

Av läroplanen framgår vidare att skolans uppdrag är att främja lärande där individen stimuleras att inhämta och utveckla kunskaper och värden. Skolan ska stimulera elevernas kreativitet, nyfikenhet och självförtroende.²⁰ Utforskande, nyfikenhet och lust att lära ska utgöra en grund för skolans verksamhet.²¹

Alla som arbetar i skolan ska samverka för att göra skolan till en god miljö för utveckling och lärande. Skolan ska sträva efter att vara en levande social gemenskap som ger trygghet och vilja och lust att lära. Strävan ska vara att skapa de bästa samlade betingelserna för elevernas bildning, tänkande och kunskapsutveckling. Personlig trygghet och självkänsla grundläggs i hemmet, men även skolan har en viktig roll. Varje elev har rätt att i skolan få utvecklas, känna

¹⁷ 1 kap. 4 § och 3 kap. 2 § skollagen (2010:800).

¹⁸ Förordning (SKOLFS 2010:37) om läroplan för grundskolan, förskoleklassen och fritidshemmet (Lgr22), avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

¹⁹ 3 kap. 2 § skollagen.

²⁰ Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

²¹ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

växandets glädje och få erfara den tillfredsställelse som det ger att göra framsteg och övervinna svårigheter.²²

Läraren ska stärka elevernas vilja att lära och elevens tillit till den egna förmågan.²³ Läraren ska vidare: ta hänsyn till varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska organisera och genomföra arbetet så att eleven bland annat utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga samt upplever att kunskap är meningsfull och att den egna kunskapsutvecklingen går framåt.²⁴

Som pedagogisk ledare och chef för lärarna och övrig personal i skolan har rektorn det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen. Rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen, kriterierna för bedömning av kunskaper och betygskriterierna. Rektorn har, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att undervisningen och elevhälsans verksamhet utformas så att eleverna får den ledning och stimulans de behöver. Vidare har rektorn ett särskilt ansvar för att personalen får den kompetensutveckling som krävs för att de professionellt ska kunna utföra sina uppgifter och kontinuerligt ges möjligheter att dela med sig av sin kunskap och att lära av varandra för att utveckla utbildningen.²⁵

Vidga elevernas perspektiv på framtida studie- och yrkesval

Skollagen

Enligt skollagen ska elever i alla skolformer utom förskolan och förskoleklassen ska ha tillgång till personal med sådan kompetens att deras behov av vägledning inför val av framtida utbildnings- och yrkesverksamhet kan tillgodoses.²⁶

Läroplanen för grundskolan

I läroplanen anges att skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola kan göra väl underbyggda val av fortsatt utbildning och yrkesinriktning.²⁷ Skolans mål är att varje elev kan granska olika valmöjligheter och ta ställning till frågor som rör den egna framtiden och har kännedom om möjligheter till fortsatt utbildning i Sverige och i andra länder. Alla som arbetar i skolan ska bidra till att elevens studie- och yrkesval inte begränsas av könstillhörighet eller av social eller kulturell bakgrund. Läraren ska bidra med underlag för varje elevs val av fortsatt utbildning. Studie- och yrkesvägledaren, eller den personal som fullgör motsvarande uppgifter, ska informera och vägleda

²² Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, God miljö för utveckling och lärande.

²³ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

²⁴ Ibid.

²⁵ Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.

²⁶ 2 kap. 29 § skollagen (2010:800).

²⁷ Lgr22, avsnitt 2.2 Kunskaper.

eleverna inför den fortsatta utbildningen och yrkesinriktningen samt vara till stöd för den övriga personalens studie- och yrkesorienterande insatser.²⁸

Skolan har också ett ansvar för att motverka könsmonster som begränsar elevernas lärande, val och utveckling. Hur skolan organiserar utbildningen, hur eleverna blir bemötta samt vilka krav/förväntningar som ställs på dem, bidrar till att forma deras uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt.²⁹ Genom utbildningen ska eleverna utveckla en förståelse av hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter. Skolan ska därigenom bidra till att eleverna utvecklar sin förmåga att kritiskt granska könsmonster och hur de kan begränsa människors livsval och livsvillkor.³⁰ Läraren ska synliggöra och med eleverna diskutera hur olika uppfattningar om vad som är kvinnligt och manligt kan påverka människors möjligheter, samt hur könsmonster kan begränsa egna livsval och livsvillkor.³¹

Rektorn har det övergripande ansvaret för att verksamheten som helhet inriktas mot de nationella målen och, inom givna ramar, ett särskilt ansvar för att den studie- och yrkesorienterande verksamheten organiseras så att eleverna får vägledning inför de olika val som skolan erbjuder och inför fortsatt utbildning.³²

²⁸ Lgr22, avsnitt 2.6 Skolan och omvärlden.

²⁹ Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, En likvärdig utbildning.

³⁰ Lgr22, avsnitt 1 Skolans värdegrund och uppdrag, Skolans uppdrag.

³¹ Lgr22, avsnitt 2.1 Normer och värden.

³² Lgr22, avsnitt 2.8 Rektorns ansvar.